

POEZII

Dimitrie Bolintineanu

Veneticii

Trecură peste țară în timpii dinainte,
Oștiri streine, turcii, tătari, și morminte
Lăsară aici. Polonii, maghiarii au trecut,
Dar ei atâtea rele în țara n-au făcut.
Cât fac azi veneticii, neputând să trăiască
În țara lor și află în țara românească
O parte. Căminul le se deschide lor,
Și patul nunții dulce, și casnicul amor,
Și ei cu îndurare primiți de slabi români,
Pe țară și pe casă se fac aici stăpâni.
De unde-această iarbă coruptă și ingrată
Veni ca să înece o țară neatârnată
Și nobila martiră a ospitalității?
Dintr-înșii izvorăște pârâul nedreptății,
Corupții, trădării și tristei umilinți.
Vedeți aceste triste și palide credinți.
Ce fac din fiecare să nege ce-i moral
Șin interesul public la acel personal.
Cinci posturi nu ajunge la unul și hrăpirea,
Trădarea și minciuna, calomnia, lovirea,
Ei le întrebuintează, p-ai Români fii
Să-i pearză, înalță case și cumpără moșii
Din prăzi și ei nu află la lege pedepsire
Și turme blestemate de sclavi cu umilire
Se fac lor instrumente să-omoare pe români.
Și din aceste bande se fac țării stăpâni.
Așa vândură țara la bande ebree.
O, Doamen! Azi românul, mai slab ca o femeie,

Își vede a sa țară, pământul lui iubit,
Robit și el o slugă la cel ce-a sprijinit.
Și inima lui moartă, de țară nu mai bate,
Nu poate să supuie nici brațe dezarmate.
Arabii dispărură sub mamelușii sclavi.
Româi, fiii țării, deși odată bravi,
Căzură fără luptă sub jugul ce Grecia
Le puseră prin datini și-omooară România.
Acest venin viază chiar azi ascuns în flori,
Și face slăbiciunea acestor servitori,
Ce învățați să fie robi la streini în țară
S-agață cu furoare d-ale lor crude feare.
Când vede veneticii pălește și se pleacă.
O, fii ce sciți! Când sciții în mari războaie pleacă,
Lăsară sclavii-acasă. Acești slcavi venetici
Umplură de mirare credințele antici.
Se fac stăpâni pe case, familii, și când vin
Stăpânii, ies la luptă. Un scit de viață plin
Le zice tuturor: — „Acești robi sunt dedați
Cu biciul, nu cu arma, cu biciul în ei dați.”
Când scelvii vedeau biciul, ei pleacă capul lor.
Așa și veneticii trădează acest popor.

La un orb

Tu n-ai văzut prin ochii-ți lumina niciodată.

O noapte fără fund

Vederea ta absoarbe și viața ți s-arată

Un râu ce geme-n umbră și umbrele-l ascund.

Da, tu ghicești lumina prin ochii minții tele,

Printr-înșii, tot despici.

Prin ei tu mergi la bine și te ferești de rele,

Prin ei d-amorul țării atât de drag ne zici!

Sunt însă orbi în lume de inimă, de minte.

Acestii, c-un cuvânt,

Merită ca să-i plângem de tine înainte,

Trăiesc orbi în lumină și morți în viață sânt!

Orb este cel ce cată lumina să oprească

În cursu-i regulat,

Ce crede-această viața ironie cerească,

Că lumea moștenire la cei vicleni s-a dat!

Insecte mici de noapte ce luptă cu vulvoarea

Și arse-n sânu-i, pier.

Dar tu nu ești ca dânșii! Speranța și amoarea

Revarsă p-a ta față lumini ce vin din cer.

Ana-doamna

I

Sufletul lui Carol, regele maghiar,
De dorinți trufașe se îmbată-amar,
Dar cea mai fatală ce-a putut să fie
E ca să supuie dalba Românie.
Exaltat de dorul care l-a răpit,
Cheamă cavalerii și-astfel le-a vorbit:
— „Viețuiește-un popul dincolo-n Carpați,
Popol de mari fapte și de rari bărbați.
Astfel cum un arbor lângă casă crește
Și, crescând, lumina soarelui oprește,
Astfel astă-dată, pe al nostru sân,
Crește și va crește popoul român.
Să surpăm stejarul într-a lui junie
Și să spargem cuibul cel de bărbăție.
Să-njugăm la carul cel triumfător
Căpitanii ageri și pe domnul lor!
Să stingem, prin lanțuri și prin împilare,
Focul său de viață, de neatârnare,
Până să roșească d-a se mai gândi
Fericit și liber pe pământ a fi!...”
Astfel zice Carol, iar maghiarii-aprinși
Jură să zdrobească șoimii cei ne-nvinși.

II

Carol intră-n țară, asuprește foarte;
Unde calcă, lasă lacrimi, doliu, moarte!
Astfel se preface cel mai mândru loc.
Unde trece, arde un torent de foc.

III

Domnul și boierii șed în lata sală —
Toți bătrâni ce poartă părul alb cu fală.
În acele timpuri un boier român
Se stima pe atâta cât era bătrân,
Căci pe cât în vârstă el înaintase
În mai multe lupte încă se-nsemnase.
Soli de la Carol dau regala carte.
Despre cele scrise domnului fac parte
„Dacă Severinul încă nu predai
Și vasal de astăzi mie nu te dai,
Cu oștire mare voi veni la tine
Să te pui în lanțuri pentru-a ta rușine!”
Iată cum răspunde domnul generos:
— „Ce dureri apasă sufletul frumos,
Cât, uitând cu totul regală mărire,
Se coboară astfel prin a lui gândire?
Inimile zboară către bucurie,
Dar mai iute încă zboară spre mânie;
Iar cel ce domnește popoli pe pământ,
Își luminează calea numai de cuvânt.
Un domn se mărește prin înțelepciune.
Patimile-n sânul-i vin din slăbiciune!
Orice domn se află patimii robit,

L-al măririi templu nu va fi primit.
Voi lua-n vedere toate câte-mi scrie;
Pân-atunci, voi mergeți, fiți-mi oaspeți mie,
În repaos fraged inimile dați
Și cât viața-i tristă, de puteți, uitați!"

IV

Cum se face noapte, domnul în tăcere
Cheamă cavalerii și consiliu cere:
— „Voi, boieri de țară! Ce vom face oare
Să nu pierdem pacea binefăcătoare?
Carol, sub pretexte, fără de cuvânt,
Cată să robească ăst frumos pământ!"
Unul dintre dâșii și acel mai june
Cu mărinimie aste vorbe spune:
— „Doamne! Două chipuri, două drumuri sânt...
Amândouă rele pentru-acest pământ...
Unul este lupta, pierdere făloasă;
Celalt este pacea, viață rușinoasă!
Însă pentru mine, d-ar fi să doresc,
Aș alege chipul cel mai vitejesc,
Căci mai dulce-mi pare moartea cu mărire
Decât cu rușine trista viețuire!"

— „Ale tale vorbe, Basarab a zis,
Îmi îmbată dulce sufletul închis.
Ele mă răsfață ca visări plăcute
De copilărie, de mulți ani pierdute,
Pe atunci când viața luce fără nor,
Ochiul fără lacrimi, gândul fără dor!

Zici că să ne batem, să pierim cu fală?
Oh! Vedeți ce dulce sufletul se-nșală!

Celor slabi în lume dat-a Dumnezeu
Mintea să se lupte cu tiranul rău.
Oastea ne lipsește și ne vor supune...
Să batem tiranii prin înțelepciune!
Să le dam ce cere, dar p-al lor cuvânt
C-or ieși îndată din acest pământ...
Mai târziu, cu timpul, oști mai mari vom strânge
Și-al lor jug cu fală și folos vom frânge!"
Astfel le vorbește domnul cel mintos.
Cei mai mulți suscris-au actul rușinos.

V

Ana, jună doamnă, printre dânșii vine,
Ca dorința dulce printre vise line.
Ea desface vălu-i: raze de mândrețe,
Prin flori de junie, îi lucesc pe fețe.
Căutatu-i dulce, dar umbrit de dor
Ca un foc de soare o vedem prin nor.
Zeul ce inspiră frageda junie
Cu frumoase gânduri de mărinimie,
Varsă-n fața-i dulce foc dumnezeiesc,
Iar în vorbă-i grații ce pe toți răpesc.

Iată cum vorbește: — „Mâna voastră scrie
Pentru țara voastră moarte și robie.
Însă mâna voastră nu s-a veștejit,
Inimile-n lacrimi nu vi s-au topit!
Nu! Căci peste toate mintea omenească
În faptele noastre trebui să domnească!

Dar sub vorba minții, mândre domnitor,
Oamenii îmbracă slăbiciunea lor!

Doamne! Voi, mai-marii capi ai țării noastre!
Căutați în fundul inimilor voastre
Cugetări și lacrimi pentru-acest pământ
Ca flori rătăcite pe un vechi mormânt!
Rupeți legătura care ne supune
Și prepară țării ani d-amărăciune."
Zice. Două lacrimi genele-i stropesc
Și ca roua lină p-al ei chip lucesc.

Sub aceste vorbe cu care-i răspunde,
Bucuria-i dulce domnul îi ascunde:
— „Tu, ce jos în lume fraged am iubit,
Suflete prea gingaș, mie prea dorit,
O, femeie rară! Dulcea ursitoare
Nu ți-a dat în parte griji apăsătoare,
Ci prin frumusețe și-ani desfătători,
Lacrimile noastre să le schimbi în flori.
Lasă-ne dar nouă grijile străine
Și petrece-n casă zile dulci și line!"

Timpuri de virtute și de fapte mari!
Suflete străbune, nobile și rari!
Ați trecut ca frunza ce de vânt răpită,
Lângă tristul arbor cade veștejită.
Dar stejarul mândru încă se-nvelește
Cu cununa-i verde care ne răpește.
Iar tu, Românie, totul ce dorești,
Tot ce perzi odată, nu mai dobândești!
Să cătăm în noaptea timpurilor stinse
Faptele sublime, numele ne-nvinse!

Căci tot ce mai poate, sub al nostru dor,
Să ne mai consoale, e lumina lor.
Astfel sub povara vârstei ce-l zdrobește,
Cu trecutu-i dulce, cel bătrân trăiește,
Și încins în lanțuri, robul cel străin
Anii libertății cântă dulce, lin.

VI

Într-o sală mare, cu lumini puține,
Intră căpitanii, nobilă junime.
Nu sunt de părerea sfatului domnesc
Actul de-nchinare îl disprețuiesc.
Vor ca să lovească armia maghiară
Și să spele pata ce-ar pica pe țară.
La lumini de candeli ce se-ngân ușor,
Ana-doamna vine în mijlocul lor.
Ochii săi se lasă peste adunare,
Străbătuți de dalbă, nobilă-nfocare.
Păru-i spice d-aur din togă scăpând,
Sânu-i alb ca crinul îi sărută blând.
Generoasa doamnă astfel le vorbește:
— „Știți că totd-auna, cela ce domnește
Are mari răspunderi, mari împiedicări,
Și-n înțelepciune cată cugetări.
Domnu-nchină țara ca s-o mântuiască
D-armia străină ce va s-o robească.
Așteptând să vie timpul priicios.
Astfel, prin furtună un pilot mintos
Strânge pretutindeni vălurile sale
Și cu vijelia merge p-a lui cale.
Însă numai domnul e răspunzător

La străini de faptă-i; nu al său popor.
Să spălăm noi hula ce ne-apasă foarte,
Printr-o generoasă și frumoasă moarte!
Să lovim străinii, prin strâmtori adânci!...
Să-mbătăm de sânge vulturii din stânci!"

Astfel zice doamna. Căpitanii vor
Și toți jur să moară pentru țara lor.

VII

Oștile maghiare țara părăsesc.
Dar ieșind, pe cale pradă și robesc.
Prada și robia nu sunt rănitore
Ca aceste vorbe crude, rătătoare:
„O, români, ascundeți armele-ostășești
Și-mbrăcați d-acuma rochii femeiești!
Ca acel ce vine să vă războiască,
A vă cere-n luptă, să nu se josescă!"

VIII

Dar a lor trufie repede-a pierit.
Printre stânci români, iată-i, au sosit!...
Săgețile pleacă, aerul străbate,
P-armia străină râură turbate...
Soarele pălește... Gemete adânci,
Surde, ne-nțelese trec din stânci în stânci.
Coiful se despică; inima slăbește;
Pe hârcile goale, sabia lovește;
Sângele se varsă pe sânge-nchegat...
Sufletele zboară... Cerul s-a-nnorat.

Caii nechezează și turbează foarte;
Oamenii se-mbată de sânge și moarte.

Mulți s-apuc la luptă și-n turbarea lor,
C-unghii și cu gura se fărâm, s-omor.

Astfel cum s-arată după vijelie
Arbori, flori și ierburi rupte pe câmpie,
Arme și cadaveri d-oameni și de cai,
În grămezi ici-colo stau zăcând pe plai.
Carol schimbă portu-i... Scapă cu rușine;
Dar puțini îl urmă, puțini fug cu sine.

Multe zile râul sânge-a revărsat
Și-ale lor cadavre le-au împrăștiat.
Multe nopți vulturul ce pe stâncă plânge,
S-a hrănit cu carne, s-a-mbătat de sânge!
Până-n timpii noștri, coifuri ostășești,
Paloșe și pinteni, prin stânci mai găsești.

IX

P-o măgură verde muzicile sună,
Căpitanii tineri cu respect s-adună
Lângă căpitanul june, înfocat,
Ce-ntr-această luptă mândru-a comandat.
Căpitanu-aruncă coifu-apăsător
Părul p-al său umăr cade răsător.

Apa Bârsei

Ca un fluviu d-aur, splendidă lumină,
Peste patru taberi, varsă luna plină.
Turcii și tătarii somnului se dau;
Ungurii, la mese, grijile-nșelau.
Astfel prin furtună, printre nopți, pe mare
Lopătarii varsă tânăra cântare.

Dar Șerban nu doarme, căci dulcele somn
Rar răsfăț geana unui mare domn.
Grijile, în horă, turbure se duce
Încotro lumina mai splendidă luce.

Către astea, cântul păsării prin flori
Spune că se varsă fragedele zori.
Domnul către ceruri-nalță rugăciune,
Apoi dă semnalul, trompeta răsună.

Lupta se începe, cetele tătare
Pasă înainte, strigă cu turbare.
Turcii le sprijină; turcii și tătari
Se îndes, s-amestec... Sprinteni armăsari
Nechează, spumează... Armele răsună;
Tremură pământul... Muntele detună,
Soarele pălește... Apele roșesc...
Păsările-n aer zborul lor opresc.
Omul se îmbată d-omenescul sânge...
Muma către sânu-i copilașul strânge.
Ungurii rezistă furiei cei vii,
Dar cum în suflarea negrei vijelii

Arborii rezistă, câteva minute,
Apoi își sfărâmă crăcile bătute,
Astfel stau maghiarii cu-nfocatul dor,
Cu puterea dalbă sufletelor lor.
Dar-necați d-a noastră crâncenă putere,
Iată că se pleacă, bărbăția pierе.
Dar atunci începe cruda măcelare.
Furia scăpată, urlă cu turbare.
Caii calcă în sânge până la copii,
Calcă și sfărâmă morții și răniți.
Strigăte, trufașe, celui ce învinge,
Se confund cu plânsul celui ce se stinge,
Astfel cum bacanta, l-al plăcerii loc,
Vine despletită și cu ochii-n foc,
Și cu voluptate, și nesăturată,
De plăceri sălbateci și de vin se-mbată.
Secheli s-abate. Zilele-i se curmă,
Patru mii de nobili în mormânt îl urmă.

Avuși tu zile mândre

I

Avuși tu zile mândre când fruntea ta curată
De laurii măriei lucit-a-ncununată.
A bucuriei rază pe fața ta năștea

Și spada de batelii în mână-ți strălucea,
Iar harpele poetici, prin sărbători voioase,
Spuneau a ta mărire și fapte glorioase.
Copiii tăi, o, țară, cu drag te dezmierdau.
De dulcea-ți amicie străinii s-onorau.
Atunci și fiii nobili erau stimați în lume,
Iar fiicele-ți frumoase purtau mai dulce nume,
Căci într-acele timpuri, o, țara mea, la noi
Femeile române nășteau, creșteau eroi!

II

Dar brațul tău azi cade și corpul tău slăbește.
Azi... inima supusă, de tine se-ndoiește,
Iar zilele-ți voioase d-acuma s-au umbrit.
E moartă bucuria pe sânul tău zdrobit!
Plângi, patrie română, cu lacrimi de sânge,
Cu sufletul în moarte, suspină și te plânge,
Căci floarea vieții tele de doruri s-a fănat,
Sub umbra cea de lacrimi ce-n lume-ai revărsat!
Tăcerea de morminte zdrobitul sân cuprinde.
Pe numele tău splendid uitarea se întinde.
Copiii tăi cei vitregi se-mbată toți d-amor,
Când lacrimile tele ca râuri se strecor,
Când sub loviri cumplite tot corpul tău tresare
Când... te fărâmă sub cruda-i apăsare,
Când umilința crudă coboară capul tău,
Când visele frumoase se schimbă toate-n rău!
Pe fața ta cea verde mulți oameni rătăcesc,
Dar inimile-s moarte: nimica nu doresc,
Nimica decât umbra sub care se strecoară,
Ca păsările nopții ce-n noapte vor să moară...

Plângi, patrie de doruri, cu lacrimi de sânge!
Cu sufletul în moarte, suspină și te plânge!

III

Dar, prin aceste lacrimi durerile îmbuni!
Nui! lacrimile-s date plăpândeii slăbiciuni.
Aceste mândre lacrimi, o, patrie dorită,
Sunt viața ta ce fuge, sunt inima zdrobită!
Complângerile tele răsuna ca la mormânt
Și fruntea ta se-ndoaie ca crinul dulce-n vânt.
Speranța nu mai luce prin lacrimile tele.
Durerea te hrănește din crudele-ndoiele.
Dar floarea de speranță ce stinge crudu-ți dor
Răsare poate dulce departe-n viitor?
Ce muritor cunoaște misterele divine
Și fericiri ce soarta păstrează pentru tine!
Toți fiii României nu sunt ai vieții sclavi.
Pământul bărbăției mai poate naște bravi.
Deci cugetele-ți toate ce te-narmară, foarte,
Nu s-ar cădea să fie de doliu și de moarte.
Oh! nimeni n-are dreptul nicicum a-ți disputa
Pe viitor cea parte din fericirea ta!

Baia

I

Trage-ți încă-o dată spada fulgeroasă,
Țară de mari fapte, țara mea frumoasă.
Un minut în viață tu te-ai odihnit
Și pe păru-ți mândru florile-au pălit!
Dulcile surâderi pe buze fecioare
Stinsu-s-au la umbra grijii gânditoare.
Peste tot răsună cântece de dor
Cu suspine triste îngânate-ușor!

II

Cetele maghiare pe câmpii s-adun,
La cetatea Baia tabăra lor pun,
Mateiaș solește marelui Ștefan
Ca să-l recunoască drept un suzeran.
Dar eroul nostru încă-i dă de știre:
— „Până ce românii, mândri de mărire,
Pentru țară moartea vor disprețui,
Mâinile de lanțuri nu-și vor umili!”

III

În cetatea veche ungurii-au rămas
Și-n plăceri molateci inimile las.

Într-o noapte tristă, într-o sărbătoare,
Ei înșeală dulce grija gânditoare.
Viața, dezbrăcată d-ale ei dureri,
Cură pentru dânșii plină de plăceri.
Dar p-atunci românii cu cel călcător
Nu beau dintr-o cupă viața țării lor.
P-a fecioarei frunte, aste sărbători
Nu puneau plăpânde și suave flori.

IV

Noaptea toate seamăn mai spăimântătoare,
Moartea le-mprumută vâlul de teroare.
Conjurați d-odată, în orgia lor,
Ei se dau ca mieii la cei ce-i omor.
Ștefan pune focul. Flacăra s-unește
Cu teroarea morții și pe toți uimește.
Zorile se varsă. Pe cetatea lată
Către cer se-nalță flacăra turbată.
Junele bacante, bete, despletite,
Mai cătând cu gura sărutări dorite,
Cu amanții tineri, spectacol amar!
Într-un râu de flăcări, repede dispar.

Iar Corvin cel mare, revărsând suspine,
Cu trei răni și singur fuge cu rușine.

Blestemul dervișului

În toată viața voastră, p-a voastră tristă casă,

Să cânte baibuh!

O rudă să vă moară, cu orice an ce pasă

Și voi să trăiți încă, domniți d-al morții duh!

Durerile trecute să le-aduceți aminte!

Uitarea dorul vostru să uite-a împăca!

Flămânzi, să roadeți iarba ce naște pe morminte!

Ghiaurul să refuze mormântu-a vă săpa.

Să vă vedeți voi vița prin alții rădicată!

Căzuți la băuturi!

Să vă mușcați și brațul, și mâna deșirată!

Din lacrimile voastre să vă-adăpați, ghiauri!

Să vă târâți pe strade cu brațele rănite

Pe hârburi, nencetat!

Ca să simțiți ce chinuri, ce suferinți cumplite

Această semenție în lume a-ncercat!

Să auziți în noapte pe boarele sălbateci

O șoptă ca de lanțuri ce robii-n lume port!

Pe ce veți pune fruntea în visele fantastici

Să vi se pară vouă că-i capul unui mort!

În casa unde puneți piciorul vreodată

S-aflați vrun adăpost,

Să intre cruda moarte de boale conjurată,

Să nu mai fie pace, să nu mai afle rost!

Pe orice-ți pune mâna, țărână să se facă!

Să veștejească floarea de care ați atins!

Să se usuce vinul ce grijele vă-mpacă,

Sau să se schimbe-ndată în plâns de foc nestins!

Șir'te mărgărite

Mii de candelu luceșc
La palatu-mpărătesc,
Căci să face clacă mare
Spre-a-nșira mărgăritare.
Dintre cei ce sunt veniți,
Alții nu-s mai străluciți,
Mai frumoși, mai răpitori
Ca doi tineri frățiori
Părul lor în undă lină
'Noată dulce sub lumină
Ca pârâul fugător
Sub un soare lucitor.

Fiecine istorisește
Istoria ce dorește,
Iar când toți au savârșit,
Copilașii au vorbit
— „Două june surioare,
Dulci ca razele de soare,
Pe sub lesele-nflorite
Torc mătăsuri aurite,
Șir'te mărgărite!”

Iar pe drumul lăturat
Trece fiul de-mpărat.

— „Doamne, fă-mă-a ta mireasă,
Fă-mă-a ta femeie-aleasă

Și-oi aduce ție-n dar
Vase cu mărgăritar!"

Asfel zice sora mare,
Cu trufie și-ngâmfare.

— „Fă-mă, doamne, nevestică,
Zice sora cea mai mică,
Și-ți voi face doi feciori,
C-ale părului meu flori!"

— „Tu să fii a mea mireasă...
Dulce, mândră-mpărăteasă!"
Nouă luni, de nouă ori
Străluciră printre nori,
Iar când fuse-a noua ori,
Doamna naște doi feciori

Cu cosițele-aurite...
Șir-te-mărgărite!
Și cu-atâta cât vorbea,
Mărgărelul se-nșirea.

Iară soră-sa cea mare
Cugetând spre răzbunare,
Aducând doi arăpei,
I-au ascuns în patul ei.

Iar pe-acei frumoși feciori,
Drăgălași ca două flori,
Îi îngroapă prin grădină,
Ling-o veștedă tulpină.

Din copiii bălăiori
Răsărit-au brădiori:

Dar când stelele voioase,
Flori din aer auroase,

Încunună coama serii,
Când sunt dulci și limpezi cerii.
Cei doi brădiori ce cresc
Între dâșii-așa vorbesc:

— „Dormi, tu, dulce frățior?
Căci eu cerc un aspru dor
De maicuța mult iubită
Ce se plânge părăsită.”

— „Nu dorm, căci am auzit
Viersul maicăi mult dorit,
Ea ne cheamă plângătoare
Colea-n umeda-nchisoare.”

Viersul mumei

„Lanțurile greu mă-ncing,
Ochii lăcrimând se sting
Dar să văz pe copilași
Bălăiori și drăgălași,
Stinge-s-ar a mea-ntristare
Într-o dulce sărutare!
Unde sunteți, dragii mei,
Plăpânziori și mititei?
Spuneți, mândre florioare,
Cin'vă scaldă-n lăcrimioare?
Cin'vă leagănă-n cântări?
Cin'v-adoarme-n sărutări?”

Copilașii

„Seara primaverii caldă
Cu dulci lacrimi ne scaldă;
Austrul ne-adoarme lin
În duiosul lui suspin,
Iar a nopții stea tăcută
Cu dulci raze ne sărută.

Dar noi nu mai adormim
De când plânsul ți-auzim,
Maica noastră, nu mai plânge,
Plânsu-ți inima ne frânge!"

Sora mare-era mireasă
Dalbă, mândră-mpărăteasă.

Sora mare tot aude
Și cu-aceste gânduri crude
— „Împărate, zise ea,
Dacă mâine n-ai tăia
Cei doi brazi ce fruntea-nclină
Pe fereastra din grădină,
Casa ta voi părăsi
Și-n deșerturi voi fugi."

Doamna zice și pe loc
Brădiorii cad în foc;
Dar prin iarba cea-nflorită
Și de rouă poleită,
P-un tapet de ghiocei,
Iată c-au sărit scânteii,
Și scânteile rouate

Și de soare sărutate
Se schimbă-n doi feciori
Drăgălași ca două flori.
— „Noi suntem cei doi feciori
Cu cosițele-aurite...
Șir'te mărgărite!"

Mărgărelul, cât vorbea,
Singur iute se-nșirea.

Iară când a fost numit
Cu măicuța ce-au vorbit,
Cele mărgăritărele
S-au schimbat în lacrimile.

Împăratu-a cunoscut
Copilașii ce-au pierdut,
P-a lor maică doritoare
El o scoate din prinsoare.
Însă soața-i vinovată,
Între doi fugari lăsată,
În deșerturi a plecat...
Soarele s-a-mbucurat.

Mihai și călăul

Cu Mihai se vede tânăra domniță
Tremurând de spaimă ca o porumbiță;
Printre geana-i lungă ai ei ochiori
Ard ca două stele ce lucesc la nori.

„De ce plângi? întreabă bravul cu mirare,
Eu mor pentru țară și neatârnare.
De aceea, dragă, sa te voieșți
Și cu flori cosița să ți-o împletești.
Cel ce pentru lege, pentru țară moare
Vede a sa moarte ca o sărbătoare!"

— „Pleacă capul!" strigă palidul călău.
Iar Mihai întoarce spre el capul său.
Fierul se ridică... Poporul șoptește;
Vă uitați!... Călăul se împleticește;
Fierul său aruncă... Cade fermecat
Sub căutătura mândrului bărbat.

Fetele-ncunună părul lor cu flori,
Tot românul strigă de mai multe ori
„Cel ce pentru lege, pentru țară moare
Vede a sa moarte ca o sărbătoare!"

Zina-Doamna

Zina-doamna se coboară
Pe-ale serii dese scări,
Scuturând din aripioară
Ale lunii sărutări.

Printre valuri fugătoare
De lumină ce treceau
Și sub albele-i picioare
Crini de aur se spărgeau.

Pe cosițele-i răsânde
Mii de raze s-aninau
Și în aurele blânde
Grațios se legănau.

Mii de păsări poleite
Cântă-n arbori înfloriți,
Unii-n roade aurite,
Alții încă-abia-nverziți.
Iar pe unde ea se duce,
Unde pașii-i rătăcesc,
Păsările cânt mai dulce,
Florile îmbobocesc.

Alba, juna zinuliță
Șade sub un plop de-argint
Și ascultă în cosiță
Vântul nopții murmuind.
Dar mai colo-n depărtare
Auziți un dulce cânt,
Răsunând cu desfătare
Printre pomi și printre vânt?

— „Stele dulci și drăgulițe!
Unde este zina mea,
Ce vă poartă în cosițe
Și vă are tot cu ea?
Spuneți mie, viorele
Care-n ochii-i străluciți!
Spuneți, mărgăritărele
Ce sub buze-i înfloriți!

Cosicioara-i strălucește
Ca-arcul ploaiei printre nor

Și pe față-i pârguiește
Florica de bujor.
Este mândră și ușoară
Ca un flutur aeros
Scuturând din aripioară
Roua plaiului voios.

Spuneți mie, florioare!
Ați văzut un păstorel
Ce-are-n plete flori din soare
Și la brâu un fluierel?
El e viața vieții mele.
Pentru dânsul am venit
Printre flori și printre stele
Din eternul înflorit."

La luimina călătoare,
Iată, trece-un păstorel
Ce-are-n plete flori din soare
Și la brâu un fluierel.
— „Vino, dulcea mea iubită!
Și pe anii-mi râzători,
Din cosița-ți înflorită
Scutură-ale vieții flori."
Zina-doamna se uimește;
Turnă chipu-i rumenel;
Alba-i mână rătăcește
Printre păru-i aurel.

— „Du-te! Du-te de la mine!
Du-te! Eu nu te iubesc!"
Și se-neacă în suspine.
Lacrimile-i râuresc.

Și c-o vorbă înfocată
— „Vino! vino! zise ea,
Și din viața mea te-mbată,
Tu ești fericirea mea!"

Zice și cu răsfățare
Îi dă scumpele-i comori,
Sânul ei de desfătare
Și gurița ei de flori.

Printre umbrele tăcute
Mii de raze se strecur,
Zbor ca visele plăcute
Într-un negru viitor.
Stelele scânteietoare
Legănate strălucesc
Și-n cereasca lor vulvoare
Se topesc și înfloresc.
Iar în vânturi profumate,
Fluturii auriți
Peste florile rouate
Se balanță adormiți.

Printre flori și printre rouă
Zinele voioase zbor
Și din genele lor plouă
Un torent scânteietor.

O noapte la morminte

Mergeam pe căi sălbatice,
Cătam adăpostire;
Iar fantasme lunatice
Râdeau p-o monastire.

Lătra departe câinele
La duhuri neguroase,
Scoteau din groapă mâinile
Scheletele hidoase.

Pe munți, regina nopților
Păruse gălbenindă,
Așa cum fruntea morților
Se vede suferindă.

Atunci trecură ielele
De mâini în horă prinse;
Ș-un abur toate stelele
Îndată le cuprinse.

Țipa în sânul norilor
Vulturi cu grele pene.
Și vuietul prigorilor
Se auzea alene.

Un fulger!... Norul fumegă;
Iar tunetul răspunde,
Și ploaia cade, spumegă
În turburoase unde.

Apoi s-aud răsunete
De vaiete, suspine;
Înspăimântat de tunete,
Un mort veni spre mine.

În prejmul monastirelor,
Umblând, mă rătăcisem;
La locul cimitirelor
Văzui că mă oprisem.

Mortul

„Deschideți, schelete, aceste mormânturi,
Căci ploaia se varsă pâraie din nor,
Căci vântul mă bate, și câini mă-nconjur,
Și ielele albe duc hora pe vânturi.

Aseară, când umbra cădea pe pământ,
Ieșii să văz luna jucând pe ruine,
Căci două schelete gemeau lângă mine
Și-un verde balaur zbura prin mormânt.

Dar luna s-ascunde d-odată-n furtună
Și astfel ca spicul de vânturi uscat,
Vârtejul pe mine în văi m-a zburat
Pe unde infernul sabatul adună.

Schelete tăcute, am fost împărat;
Cum soarele trece din lume în lume,
Din poluri în poluri zbura al meu nume,
Din poluri în poluri eram lăudat.

Precum un luceafăr străluce prin stele,
Luceam printre prinții din epoca mea;

Dar, vai! amăgire! Virtutea-mi lipsea
Și sceptrul se sparse în mâinile mele!

Toți îmi spunea mie că lumea e-a mea,
Că pot p-un capriciu s-o calc în picioare;
Că orice dorință, de răuvoitoare,
Un semn, și-mplinită să-mi fie putea.

Dar ochii satanei în noapte lumină,
Ca două stelute ce-n nori strălucesc,
Ca doi cărbuni roșii ce-n umbră roșesc,
Și negrele-i aripi pe capu-mi se-nclină!

Credeam eu acestea, și-așa am urmat!
Pâraie de sânge vărsam cu cruzime,
Și-aceast-omenire ce geme în crime
Un cap vream să aibă ca eu să-l abat.

Dar câinii mă latră și corbii crocnesc!
Colo pe morminte joc albele iele,
Ce râde cu hohot de oasele mele,
Iar ochii satanei în noapte lucesc!"

În cele din urmă furtuna trecuse
Și toată natura cu-ncetul tăcuse.

Scheletul acela ce morții rugase
La locul său umed intrarea să-i lase,
În groapă intră,
Iar echo departe apoi repetă:

„Dar ochii satanei în umbră lumină,
Ca doi cărbuni roșii în noapte roșesc,
Ca două stelute ce-n nori strălucesc,
Și negrele-i aripi pe capu-mi se-nclină!"

Moartea

Iată, măre, iată!
Moartea se arată
Cu perii zburliți,
De lacrimi stropiți,
De șerpi împlețiți;
Naltă și uscată,
De boale urmată,
Boale furioase,
Boale gălbegioase,
Din aripi plesnind
Ca iesme rânjind.

Mihnea și baba

(după o tradiție)

I

Când lampa se stinge la negrul mormânt
Atinsă de aripi, suflată de vânt;
Când buha se plânge prin triste suspine;
Când răii fac planuri cum au a reține
În barbare lanțuri poporul gemând;
Când demoni și spaima pe munți se adună

De urlă la stele, la nori și la lună,
Într-una din peșteri, în munte râpos,
Un om oarecare intră curajos.

II

În peșterea Carpaților
O oară și mai bine
Vezi templul pacinaților
Ce cade în ruine.

Aci se fac misterele
De babe blestемate,
Ce scot la morți arterele
Și hârcele uscate.

Aci se fierb și oasele
În vase aurite,
Aci s-adun frumoasele
Când nu mai sunt dorite.

O flacăra misterică
Dă palidă lumină;
Iar stâlpii în biserică
Păreau că se înclină.

Și liliicii noptilor
Ce au aicea locul,
Ascunși în hârca morților,
Umblau să stingă focul.

O babă, ce oroarele
Uscaseră în lume,

Tot răscolea vulvoarele,
Șoptind încet un nume.

III

S-aude un zgomot de pași pe aproape,
Cum calcă strigoiiul când va să dezgroape
O tânără fată... Colo... Ascultați!
Să fie satana cu ochii de focuri?
— „Hei! Cine să calce în negrele-mi locuri,
Se-ntreabă bătrâna... aici nechemăți!...”
Ea zice, și-n umbră un om se arată
Cu ochii de sânge, cu fruntea uscată,
Teribil ca locul în care intra.
— „Bătrână, el zise, îți fă datoria!”
Și vorba-i, cum geme în zid vijelia,
Din colțuri în colțuri grozav răsuna.

Ascultă-mă, doamne, aveam în oștime
Un fiu oarecare vestit în mulțime
Prin luptele sale; era fiul meu;
Plăcut ca seninul, frumos ca o floare
Și pentru aceasta mai stam eu sub soare.
Era pentru mine al meu Dumnezeu,
Și pentru aceasta m-am dat în pierzare.
Să-l fac între oameni ferice și mare,
Am dat al meu suflet la negrul tartar.
Tu știi mai departe. Ce? gemi de turbare!
Vrei sângele mumei, tu vrei răzbunare,
Lovește! Na sânul, tirane barbar!
Căci viața îmi este acum blestemată.
O! cum nu pot oare să sorb astă dată

Și zilele tale, și sângele tău!
Dar nu pot, căci fiu-meu în ultima-i stare
Opri orice mână a da răzbunare.
Tirane! Vezi prada-ți, vezi cugetul său.
Pe urmă, c-o mână uscată și arsă,
Într-una din hârce un sânge ea varsă,
Și, dându-l lui Mihnea, îi zise: Să bei!
E sângele fiu-meu, na! soarbe-l mai tare,
E cald și e tânăr, cum vrei tu, barbare;
Na, soarbe, sau eu sorb p-al tău, de nu vrei.

IV

Toți morții din mormânturi,
Cu ghearăle-ncleștate,
Ca frunzele uscate
Ce zbor când suflă vânturi,
Spre Mihnea alerga;
Iar vârcolacii serii,
Ce chiar din lună pișcă
Când frunzele se mișcă
În timpul primăverii,
Țipând, acum zbura.
Șoimanele ce umblă
Ca vijelii turbate,
Colore deșirate
Cu forma ca o turlă,
Din munți în văi călca.

V

Un glas în mulțime teribil gemu
Și ceata infernă îndată tăcu.

VI

Blestemul

Oriunde vei merge să calci, o, tirane,
Să calci p-un cadaver și-n visu-ți să-l vezi,
Să strângi tu în mâna-ți tot mâini diafane
Și orice ți-o spune tu toate să crezi.
Să-ți arză plămâni d-o sete adâncă
Și apă, tirane, să nu poți să bei,
Să simți totd-auna asupra-ți o stâncă,
Să-nclini a ta frunte la cine nu vrei.
Să nu se cunoască ce bine vei face!
Să plângi! Însă lacrimi să nu poți vărsa,
Și orice dorință, și orice-ți va place
Să nu poți, tirane, să nu poți gusta!
Să crezi că ești geniu, să ai zile multe
Și toți ai tăi moară; iar tu să trăiești!
Și vorba ta nimeni să nu o asculte,
Nimic să-ți mai placă, nimic să dorești!

VII

Așa vorbi bătrâna
Și Mihnea tremură.
Iar naiba, ce fântâna
O soarbe într-o clipă

Și tot de sete țipă,
La dreapta lui zbură.

El are cap de taur
Și gheară de strigoi.
Și coada-i de balaur,
Și geme cu turbare
Când baba tristă pare;
Iar coada-i stă vulvoi.

Iar nagodele-urâte
Ca un mistreț la cap,
Cu lungi și strâmbe râte
Cu care de pe stâncă
Râm marea cea adâncă
Și lumea nu le-ncap;

Și șase legioane
De diavoli blestemați
Treceau ca turbilioane
De flăcări infernale,
Călări toți pe cavale
Cu perii vulvoiați.

Și mii de mii de spaima
Veneau din iad rânzând
Pe Mihnea să defaime,
Căci astfel baba are
Mijloc de răzbunare
Pe mort nesupărând.

VIII

Mihnea încalecă, calul său tropotă,
Fuge ca vântul;
Sună pădurile, fâșâie frunzele,
Geme pământul;
Fug legioanele, zbor cu cavalele,
Luna dispăre;
Cerul se-ntunecă, munții se clatină,
Mihnea tresare.
Fulgerul scânteie, tunetul bubuie,
Calul său cade;
Demonii râseră; o, ce de hohote!
Mihnea jos sare.
Însă el repede iară încalecă,
Fuge mai tare;
Fuge ca crivățul; sabia-i sfârâie
În apărare.
Aripi fantastice simte pe umere,
Însă el fuge;
Pare că-l sfâșie guri însetabile,
Hainele-i suge;
Baba p-o cavălă iute ca fulgerul
Trece-nainte,
Slabă și palidă, pletele-i fâlfâie
Pe oseminte;
Barba îi tremură, dinții se clatină,
Muge ca taur;
Geme ca tunetul, bate cavalele
Cu un balaur.

IX

O, ce de hohote! Râseră demonii,
Iadul tot râse!
Însă pe creștetul munților, zorile
Zilei venise.

Dochia

Candela licurătoare
Strălucește-ncetior,
Ascultați?... Un pas ușor!...
Luna mai dând o vulvoare
Se ascunde într-un nor.

Umbra Dochiei ușoară,
Pătrunzând închise porți,
Vine, -apare, se strecoară
În cămara-acestor soți.

E frumoasă, biata fată!
Însă chipu-i e pălit,
Într-un giulgiu e înfășată,
Ca un om ce a murit;

Umbra, candela aprinse,
La oglindă se-așeză,
Și din suflet suspină;

Apoi fețele ei stinse
Ea cu lacrimi le spală.

Domnul se deșteaptă-ndată
Și deodată-a tresărit
Ca tot omul fericit
Ce al morții glas deodată
Împrejur a auzit.

— „Fugi, o, umbră întristată!
Fugi! Eu nu te mai iubesc.
Ah! mă lasă să trăiesc.
Iată, ziua se arată,
Umbrele se risipesc!”

— „Dar eu sunt a ta Dochie;
Lângă tine-i locul meu...
Scoală, dragă; eu sunt, eu...
Pe-a ta viață și junie
Mi-ai jurat, sufletul meu!”

— „Fugi, o, umbră! și mă lasă;
Să nu scoli mireasa mea.
Ți-oi da aur cât vei vrea;
Dar te du din astă casă
Să nu se sperie ea.”

— „Fugi! și peste piatra-ți rece
Candele voi atârna;
Mândre flori voi semăna,
Încât cela ce va trece
S-a opri și-a lăcrima!”

— „Oh! nu! Eu voi, draguliță,
Lângă tine să trăiesc;
Mi-este frig, ș-acum voiesc
Înghețata mea guriță
La-al tău foc s-o dezmoțesc!"

Zise și cu-o mânușiță
Ea vestmintele-și strângea,
Să se culce se gătea;
Și din mândra ei cosiță
Floricelele scotea.

— „Fugi, o, umbră fericită!
Nu e aici locul tău,
Du-te în mormântul rău!
Pe-a mea inimă răpită
Alta-nclină capul său."

— „Nu-ți mai sunt eu dragă ție,
Viața sufletului meu?
Ah! dar ce ți-am făcut eu?
Doamne, doamne, spune-mi mie
Care fu păcatul meu?"

Dar tu plângi, o, mândrioare?
Ah! tu plângi? mai zise ea.
Pentru ce, inima mea,
Curg aceste lacrimioare
Ce-ard ca focul mâna mea?...

Te mârșănește-a mea muștrare?
Nume dulce ce iubesc!
Spune, să nu-ți mai grăiesc

Vorbe aspre și amare,
Lucruri care te mâhnesc?

Vino, vin'; să ne cunune,
Drăgușorul meu bărbat!
Ah! tu nu știi ce-am răbdat,
Al meu mire drag și june,
Să te văd tot depărtat!

Când gândesc că o femeie
Capul ei și-a odihnit
Pe-al tău sân, al meu iubit,
Soare, stele-aș vrea să pieie
Într-un ceas nefericit!

Martori sunt în nopți senine
Stelele la al meu dor;
Morții care mă-nconjur
Și la tristele-mi suspine
Se deștept din somnul lor.

Moartea cea fără-ndurare,
Văzând cât am suferit,
Însăși ea s-a îmblânzit;
Ca să curme-a mea-ntristare
Către tine a venit.

A venit... Ea ne cunună...
Vino, scumpul meu bărbat!
Vin', căci ora a sunat,
Să trăim d-aci-mpreună
În al mormintelor pat.

Vin', căci umbrele se-ndeașă...
Vezi? ce bine m-am gătit!
Cum mi-e părul împletit!
Vezi ce tânără mireasă
Ai tu, mândrul meu iubit!"

Ea vorbește cu căldură
Și pe sânu-i se pleca,
Calde lacrimi revărsa.
Iar micuța-i rece gură
A lui frunte săruta.

Dar cocoșii-n luncă cântă...
Umbra-atunci a tresărit...
— „Ah, te las, al meu iubit!
Căci se-arată ziua sfântă
Și-n cer zori au rumenit!"

Făt-Frumos

Într-o zi cu dulce soare,
Drăgălașul Făt-Frumos,
Prin troiene de ninsoare,
Trece mândru și voios.
Pentru dalbe păsărele
Poartă arc săgetător,
Pentru fete tinerele
Poartă-n față flori ce-omor.

El zăreste-o porumbiță
Cu cap mic și poleit;
Și, sub aripa-i liliță,
Cu săgeți o a rănit.
Pe troiene de ninsoare
Sângele s-a-mprăștiat
Și la razele de soare
În flori dulci a înviat.

— „De-aș avea o fetișoară
Cu cosițe gălbiori,
Rumenă și albioară
Ca cel sânge scurs în flori,
Și s-o fac să mă iubească
Măcar numai într-o zi;
Apoi moartea să sosească,
Că ferice aș muri!”

— „De te-i ține de cuvinte,
Eu pe fată ți-o voi da!”
Zice-ieșind ca din morminte
Un om negru în manta.

— „Dă-mi copila ce-mi lipsește,
Într-o zi, apoi să mor!”
— „Ai cu mine ș-o găsește,
Și te-mbată de amor!”

Omul negru îl conduce
Sub o stâncă-ntr-un palat,
Către-o fată albă, dulce,
Precum el a fost visat
Rumenă și albuliță
Și cu perii bălăiori,

Cu grumazi de porumbiță
Și cu flori pe sâniori.

— „Vin', cerească-nchipuire!
Strigă albul vânător,
Să mă-mbeți cu-a ta iubire,
Apoi fericit să mor!"
Copilița rușinoasă
Pleacă ochii suspinând
Și pe fruntea ei frumoasă
Trece mâna-i cugetând.

*

La palat e nuntă mare
Preoți, oaspeți sunt chemați,
Junii miri de desfătare
Și de-amor sunt îmbătați.
Dar, minune negândită!
Omul negru a sosit.
— „Iată pofta-ți împlinită!
Zise mirelui iubit.
Știi tu vorba de-altădată?
Iată fata; ești iubit.
Eu sunt moartea ne-mpăcată,
După vorbă, am sosit!"

— „Moarte!-nceată de-a mă cere!
Alții-n lume te-au chemat;
Mergi de curm-a lor durere,
Al lor plâns neîmpăcat!
Eu sunt june, sunt ferice;
Nu voi încă ca să mor!
Bucuria încă-aice

Înflorește cu amor!"
L-ale candelelor flăcări
Totu-n negru se îmbrăca;
Florile se schimbă-n lacrimi;
Cântecele înceta.

Visul lui Ștefan cel Mare

Seara răspândește umbrele-i ușoare.
Și melancolia trece gânditoare.

Dar Ștefan cel Mare, rătăcit prin văi,
Dintr-un corn de aur cheamă bravii săi.

Inima-i zdrobită ca a lui oștire;
Țara-i întristată ca a lui gândire!

Pe un colț de piatră șade el în dor;
Vântul suflă păru-i lung, fluturător.

Pentru-ntâia oară inima lui plânge!
Ochii lui revarsă picături de sânge.

Acolo dă capul somnului mijind
Ce-i închide ochii cu-aripa-i d-argint.

Iată că-i apare o fecioară jună,
Ale cărei plete strălucesc la lună,

Negre și bogate sub cununi de flori;
Ochii ei asupra-i cad pătrunzători;

Cad ca două raze, dulci și călduroase,
Mâna ei atinge coamele-i undoase.

- "Ce? Eroul mare, umbra a grăit,
Însuși el suspină și s-a îndoit?

Înțeleg fricosul ce ascuns lovește,
Robul ce sărută jugul ce-l strivește;

Dar un suflet mare, suflet de bărbat,
Nu-nțeleg, o, Ștefan, cum s-a întristat!

Mergi pe a ta cale, nu sta niciodată!
Urmă datoria care ți-e lăsată!

Orice-mpiedicare, stavili, vor pieri;
Cu-orice-mpiedicare țar-a ta va fi!"

Pe un nor de aur zboară ea cu fală;
Un parfum de roze pasul ei exală.

Ștefan se deșteaptă, șterge fața sa,
Unde-o lăcrimioară dulce se scura.

Luna argintoasă râde printre nori,
Dulcea filomelă cântă între flori;

Iar la focul lunii, când mi se deșteaptă,
Vede-a lui oștire care îl așteaptă.

Vede căpitanii ce îl înconjoară
În tăcerea nopții le vorbește lor:

- "Fraților de arme, fala românească!
Dacă o să piară țara părintească,

Dacă-n cartea soartei este însemnat
A pieri poporul cel mai lăudat,

Cel puțin atuncea piară vitejește
Remușcând toiagul care îl lovește,

Ca un ager șarpe ce lovit și-nvins,
Caută să muște cel ce l-a atins!

Astfel e românul, și-n a lui cădere
Cine îl rănește, după dânsul pier!

Astfel e românul, astfel să pierim,
Și-n căderea noastră chiar să ne mărim!"

Mii de glasuri strigă... Luna bucuroasă
Dintr-un nor de aburi pare mai voioasă;

Stelele de aur mai cu foc lucesc
Și-n adâncul nopții văile mugesc:

- "Astfel e românul, astfel să pierim,
Și-n căderea noastră chiar să ne mărim!"

Țepeș și solii

Temerea domnește peste București;
Popolul îneacă curțile domnești;
Căci doi soli veni ră de la-mpărăție
Și aduc lui Țepeș ștreang și mazilie.
Toți boierii țării veseli însoțesc
Și cu pompă mare spre palat pornesc.
Țepeș îi primește într-a sa mândrie.
Solii-naintează... — „Doamne, pace ție!
Însă încetează de a mai domni.
Sau te pregătește astăzi a muri!”
La aceste vorbe toți sunt în unire
Și toți trage pala spre a lui lovire.
— „Ce? Și voi, răspunde domnul turburat,
Cu dușmanii țării moarte mi-ați jurat?
Ascultați, voi, care mai aveți simțire
De români și lacrimi în nenorocire!
Viață și domnie le nesocotesc
Ale mele lupte vouă-o dovedesc;
Însă țiu la țară, țiu la neatârnaire;
Țiu ca să-mi fac neamul lăudat și mare!
Am fost foarte aspru, și-ale mele mâini
Au vărsat atâta sânge de români!
Dar al vostru sânge ce mi se tânjește,
Îl plătea cu lacrimi cel ce vă vorbește.

În mijlocul celor ce mă-nconjura.
Și pe o coroană țara lor trădau,
Nu puteam într-altfel face eu unire,
Ca să scap românii de a lor robire.
Dară, brațu-acesta este sângerat,
Însă-al țării dușmani nu l-au cumpărat!"

La aceste vorbe, ceata ostășească
Strigă cu poporul: „Tepeș să trăiască!”
Speriați, boierii prin ferestre scap;
Iar pe soli îi bate cu piroane-n cap.

Căprița de aur

În nori cinși cu roze și cu-aur curat
Se culcă ferice al vieții-mpărat.
Dar fiul de rege pe calu-i ce zboară
Gonește-o căpriță, plăpândă și ușoară,
Cu cornii auriți.

Ea fuge-n pădure și cel ce-o preurmă,
Lăsându-și fugarul, pe jos o mai urmă
Sub arbori frunziți.

Iar fiicele nopții pe lume cobor
Și-nvăluie toate cu pletele lor.

O slabă femeie cu seci oseminte,
Cu fețe zbârcite, păru lui nainte
Și-așa i-a vorbit:

— „Te-nturnă,-mpărate, căci mândra căpriță
A fost mai nainte frumoasă domniță
Cu păr aurit.

Un zmeu se răpise de chipu-i dorit,
Dar juna fecioară l-a disprețuit.

Atunci el îi schimbă popoarele sale
În arbori ce formă dumbrava din vale,
Dumbrava de chin.

Domnița frumoasă cu plete leite
Se schimbă-n căpriță cu coarne-aurite,
Frumoase străin!

Acum e căpriță cât ziua lucește
Și dulce fecioară cât noaptea domnește.

Acolo-i castelul în care petrece.
Dar câți o preurmă, sub paloșu-i rece
Ca spicul s-abat.

Streine, te-nturnă spre locuri mai bune!
Să mori când ești mândru, puternic și june
E mare păcat!"

— „Fii bună și-mi spune, ce pot ca să fac,
Turbatele-i gânduri în flori să prefac?"

— „Te du de găsește, sub plopul ce plânge,
Fugaru-i ce-adapă cu tânărul sânge
De fii de-mpărați!

El poate să-ți spuie misterele sale...
Dar tot e mai bine să pleci p-a ta cale,
Spre junii tăi frați!"

Ea zice. Streinul voios mulțumi.
Spre plopul ce plânge, prin noapte porni.

— „Tu, care-ntreci vântul prin marea-ți iutețe
Și-ntuneci lumina cu-a ta frumusețe,
Al soarelui fiu!
O, cal dalb, mă-nvață ce pot face doare
Să capăt amorul căpriței-fecioare,
Îmi spune, să știi!”
Dar calul nechează. Săpatele stânci
Revarsă prin noapte răsunete-adânci.

— „Ascultă, străine cu față mult albă!
Ea doarme cu mâna pe sabia-i dalbă
Și cu-ochii deschiși.

Acel ce-ar ajunge să-i dea sărutare
Când este-adormită, va face schimbare
În sorții închiși.

Dar ochii fecioarei lucesc înfocați
Și cei ce s-apropiu, se-ntorc spăimântați.
Tu du-te, sarută, și nu te-ndoiește,
Căci ochiu-i nu vede, deși strălucește,
Frumos călător.

Odată ce buza-ți de frunte-i v-atinge,
Magia fatală pe loc se va stinge
Ca visul de dor.”

Străinul pătrunde prin vechiul castel.
A morții tăcere domnește prin el.
Iar steaua durerii, tăcută și plină,

Ieșind de sub neguri, revarsă lumină
Pe tristul palat.

Ici-colo prin curte zac oase-aruncate,
Zac oase de tineri ce-n nopți furtunate
Azil au cătat.

Pe patu-i molatic domnița dormea,
Cu sabia-n mână și cu ochii privea
Ca valuri de raze ce splendidul soare
Răsfrânge voioase p-a zilei ninsoare,
Ce parcă-o pătrund.

Cosițele-i late cădeau despletite
În valuri dulci d-aur, voios risipite
Pe sânu-i rotund.

Pe rozele buzei, ce pier și-nfloresc,
Cuvinte-nterupte, ca fluturi plutesc,
Pe fețele-i albe, cu sânge picate,
O rouă de lacrimi tăcută s-abate
În cursul umbrit.

Ca valul sub focul ceresului soare,
Sub mantia-i d-aur al său sân tresare
De vise răpit.

— „O, rară minune”, străinu-a strigat,
Văzând-o dormindă pe fragedu-i pat.

El pasă spre patu-i și cât naintează
Ai fetei ochi seamăn mai mult că veghează,
Mai mult vii se par.

Gurița-i se mișcă și va să vorbească
— „Oh! nimeni în lume n-o să mai ghicească
Misterul amar!”

Străinul cu frică se pleacă pe pat
Și pune pe buze-i un lung sărutat.

Fecioara se scoală și zice-ntristat
— „D-acuma magia va fi fărâmată,
Tu scapi viața mea,
Dar cine-mi va spune să fie mai bine?...”
Îi zice fecioara necată-n suspine —
Și dulce plângea.

— „D-ai fi tu ferice cu sufletul meu,
Trăiește, fecioară, căci el este-al tău.”

Muma lui Ștefan cel Mare

I

Pe o stâncă neagră, într-un vechi castel,
Unde curge-n vale un râu mititel,
Plânge și suspină tânăra domniță,
Dulce și suavă ca o garofiță;
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu oastea și n-a mai venit.
Ochii săi albaștri ard în lacrimele
Cum lucesc în rouă două viorele;

Buclele-i de aur cad pe albu-i sân,
Rozele și crinii pe față-i se-ngân.
Însă doamna soacră lângă ea veghează
Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II

Un orologiu sună noaptea jumătate
In castel în poartă oare cine bate?
- "Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit;
Eu, și de la oaste,mă întorc rănit.
Soarta noastră fuse crudă astă dată:
Mica mea oștire fuge sfărămată.
Dar deschideți poarta... Turcii mă-ncongior...
Vântul suflă rece... Ranele mă dor!"
Tânăra domniță la fereastră sare.
- "Ce faci tu, copilă?" zice doamna mare.
Apoi ea la poartă atunci a ieșit
Și-n tăcerea nopții astfel i-a vorbit:
- "Ce spui, tu, străine? Ștefan e departe;
Brațul său prin taberi mii de morți împarte.
Eu sunt a sa mumă; el e fiul meu;
De ești tu acela, nu-ți sunt mumă eu!
Însă dacă cerul, vrând să-ngreuneze
Anii vieții mele și să mă-ntristeze,
Nobilul său suflet, astfel l-a schimbat;
Dacă tu ești Ștefan cu adevărat,
Apoi tu aice fără biruință
Nu poți ca să intri cu a mea voință.
Du-te la oștire! Pentru țara mori!
Și-ți va fi mormântul coronat cu flori!"

III

Ștefan se întoarce și din cornu-i sună;
Oastea lui zdrobită de prin văi adună.
Lupta iar începe... Dușmanii zdrobiți
Cad ca niște spice, de securi loviți.

Preda Buzescu

De trei zile lupta n-a mai încetat
Și tătarul pare c-a înaintat.
Dar Buzescu Preda vede cu durere
Floarea României ce pe vale pierde.
Trece înainte pe un cal în joc
Ce varsă din ochii-i flacăre de foc.
Strigă cu tărie cetelor zdrobite
Ce la glasul-i mândru se întorc uimite.
Iată că nepotul hanului tătar
Trece pe-un sălbatec, ager armăsar.
Unde se arată pe întinsa vale
Prin oștirea noastră își deschide cale.
Iar Buzescu Preda cum îl întâlnește,
Îi ieși-nainte și-astfel îi vorbește
— „Dacă nu ți-e frică și-ai credință-n tine,
O, tătare! vino să te bați cu mine!”

Ei descălecară atunci amândoi
Și se iau la luptă ca doi juni eroi.
Ochii tuturoră cată cu mirare

La Buzescu Preda și tătarul mare.
Ei se bat la raza stelei cei de foc,
Flacării-i albe pe-a lor zale joc.
Vântul răcorește fruntea lor udată
Și mânia dulce sufletul le-mbată.
Ei se bat în spade — spadele se frâng;
Și se iau la brațe — se smucesc, se strâng.
Când tătarul scoate o secure mică
Si lovind pe Preda, pavăza îi strică.
Dar el cu măciuca astfel îl lovi
Incât deodată câzu și muri.

Iar după aceasta, oastea românească
Pleacă și învinge horda tătarască.

Fata de la Cozia

Trâmbița răsună sus pe coasta verde;
Armia lui Țepeș printre brazi se pierde.
- "Iată! strig vitejii, mândrul căpitan
Ce-a ucis cu mâna-i pașa musulman!"

Domnul îl sărută și cu bucurie:
- "Spune-mi, vrei tu aur, ranguri sau soție?
Dacă vrei avere, da-ți-voi cât vei vrea;
Dacă vrei soție, da-ți-voi fata mea!"

- "Doamne! nu voi aur, nici onori deșarte:
N-am venit în lupte sa-mi trag așa parte;
Plângerile țării brațul mi-a-narmat;
Pentru-a ei scăpare astăzi m-am luptat.
Iar de este vorba să-mi dai soțioară,
Află că eu însumi sunt o fetișoară!"

La aceste vorbe junele frumos
Coiful își aruncă, păru-i cade-undos.
Toată adunarea vede cu răpire
O fetiță dulce ca o fericire.
Domnul se răpește de mândrețea ei.
- "Care din boierii-mi vrei bărbat să iei?"

- " Doamne, zise fata, vrei să fiu soție
Unui din ostașii care-mi place mie?
Toți sunt bravi la luptă, nu ma îndoiesc;
Însă pe-al meu mire voi să îl iubesc."

Domnul fiu s-aruncă l-ale ei picioare
Și cu o vorbire dulce rugătoare:
- "Fii a mea domniță și îți jur pe cer
Pentru tine-n lume să trăiesc, să pier!"

La aceste vorbe tânăra fecioară
Rumenind la față ca o rozișoară:
- "Dacă vei iubirea-mi să o dobândești,
Pentru țară, doamne, să mori, să trăiești!"

Banchetul lui Țepeș

Mohamet-sultanul, cu oștire mare,
Urmărind pe Țepeș, vede cu mirare
O pădure deasă pe un câmp întins.
El grăbește mersul, d-arșiță coprins.
Oastea lui dorește umbre pădurești,
Aerul de arbori și de flori molateci.
Dar când este-aproape, el ce a zărit?
Căci de mare groază el a tresărit!
Arborii sunt țepe — douăzeci de mii,
Turcii tot atîția-n țepe, morți și vii;
Peste-aceste țepe este-o țeapă mare,
Unde-un mare pașă la vedere-apare;
Pe pădurea morții soarele lucea,
P-ale lor benișe vîntul adia.
Paseri prădătoare pe deasupra zboară,
Cîrduri flămînzite așteptînd să moară.
— "Ah! zicea tiranul, de fiori coprins,
Acest om nu poate a mai fi învins."
Zice, și se duce în pădurea morții.
Țepeș sta la masă, rîde-n fața sorții.
Gemetele celor ce în țeapă mor
Îl îmbată dulce și desfătător.

Cercheza

Ah! dacă fiecare din lacrimile-mi line,
Curgînd, răpește mie o zi din viața mea,
Atunci te sparge-n lacrimi, o, inimă, mai bine!
Căci altă răsfațare eu nu mai poci avea.

Cînd rozele se-nclină de vijelii suflăte,
Poeticile paseri se risipesc: și zbor.
Eu sunt c-aceste paseri, de ce iubesc, private,
Cu dînsele în lume eu voi acum să mor!

Amăgitoare vise! Dorinți dulci și frumoase,
Plăceri cu aripi d-aur, angelici fericiri,
Plutiți în calea vieții, surîdeți amoroase!
Încingeți fruntea voastră cu magice răpiri!

Acea ființă dalbă, angelică și dulce,
Ce vieții dă ferice un fermec răpitor,
Perit-a pentru mine; nimic nu mai produce
Acea voioasă floare ce vindecă-al meu dor!

Cînd zorile se-ngîină cu lacrimile mele
În nopți d-amărăciune în sufletu-mi gemînd,
Imaginea-i cerească cu zilele-i junele,
Cu dulcea-i frumusețe mi-apare lăcrimînd.

Văz coama sa umbroasă pe sînu-i alb ca crinul
Jucînd cu răsfațare sub florile-i cerești,
Aud suava-i voce ce plînge ca suspinul
Și-mi zice cu durere: "De ce nu te grăbești?"

Viziunile

Precum se varsă norul în unde gemătoare
Cînd este foarte greu,
Asemenea în cînturi amari și plîngătoare,
Și inima zdrobită revarsă dorul său.
De ce pe-această lume lucește încă soare?
De ce pămîntul are atîtea dalbe flori,
Cînd sub a ei durere, vai! inima mea moare,
Și varsă lungi plînsori?
Din toate aste zile d-amor și de plăcere
Ce peste lume zbor,
Nici una pentru mine s-aline-a mea durere?
Ce? Sub amărăciune eu trebuie să mor?
O, zile de plăcere, d-amor, de fericire,
Ce mă-mbătați d-un fermec ceresc, necunoscut,
Ce atrăgeați din sînu-i dulci valuri de iubire,
Ce oare v-ați făcut?
Îmi pare că-i acolo, ca dulcea dimineață
Frumoasă surîzînd,
Că văz suava-i coamă ca o cerească ceață
Schimbînd cerești săruturi cu umăru-i albind.
C-auz cîteodată în vîntul ce se duce,
A sa frumoasă voce ce dulci dorinți congior
Și vorbe amoroase ce dau un farmec dulce
Plăcerilor d-amor.
O, sînte mesagere, voi, viziuni ce-amorul
Revarsă drăgălaș,
Nu mai veniți la mine! De cum luați voi zborul
Și mă lăsați, mai negru îmi pare ast locaș!

Han-tătar

— "Unde-i tînăra domnișă,
Floare de cerești visări,
Să mă-mbete din gurișă
Cu drăguțe sărutări?
Cine poate cu tărie
Pentru dînsa a lupta,
Către mine-acuma vie
Lancea lui a sfărîma !"
Astfel leapădă cuvîntul
Han-tătarul îngîmfat,
Și pe cal fugar ca vîntul
Intră-n curte la palat.
Domnul geme de durere,
Căci de cînd a-mbătrînit
A pierdut a lui vedere,
Și-astfel toți l-au părăsit !
Pe un cal cu coamă plină
Iată vine-un cavaler:
Fața-i arde de lumină,
Ochii-i seamăn rupti din cer.
Ei se lupt cu agerime.
Valură fugarii lor
Și se mușcă cu cruzime.
Lăncile, în țandări zbor.
Spadele lucesc la soare:
Se-nvîrtesc neconținut,
Se lovesc fulgerătoare.
Dar o spadă a roșit.

Cavalerul cel mai june
Se doboară dupe cal;
Păru-i galben se depune
Cum sub soare luce-un val.
Este tînăra domniță.
Ochii dulci se-nchid de dor;
Iar pe mica sa guriță
Rozele cu vorba mor.

Peștera muștelor

I

În dumbrăvi poetici, în basin săpat
În granit cu fețe,
Se scâlta frumoasa fie de-mpărat
Cu-ale sale sclave rari în frumusețe.
Soarele se culcă în aburi de rubin
Și se varsă dulce
Pe-ale lor cosițe ce nundează lin;
Apa-n bobîșoare, p-al lor fraged sân,
Ca roua-n crini luce.
Peste-ai lor albi umeri, care strălucesc
Sub a lor ninsoare,
Grațioase roze repede-nfloresc
Și lucesc la soare.

Sclavele domniței par în acest loc
Asfel cum pe mare,
Printr-al lunei pline brâu voios de foc,
Miriade raze scânteie, se joc
Fără de-ncetare.
Dar un zmeu sosește p-un fugar spumos,
Întră prin grădină;
Caută din dosul unui pom stufos
Sclavele frumoase ce se joc voios
Cu-alba lor regină.

Ochii lui se lasă pe regina lor
Și-ai săi ochi se-ncântă;
Dupe cal coboară și pășește-ușor.
Stă, privește,-ascult și, c-un iute zbor,
Pe bazin s-avântă.

II

Zmeul încalecă, fuge cu vergura,
Fuge pe vale;
Calu-i se turbură; zboară, se spumegă,
Mușcă-n zabale.

Zmeu-îi ia frânele, repede-i sângeră
Coasta spumoasă;
Calu-i se-naripă, fuge ca negura
Vijelioasă,

Cerul se scutură, munții se leagănă...
Brazii săltară,
Cerul cu stelele, brazii cu stâncele
Se confundară.

Văile murmură, frunzele freamătă,
Aerul sună:
Pletele verginei, sparte, sub aure
Scânteii la lună.

Însă la peștera stâncilor alpice
Calul atinge;
Sforăie, nichează. Zmeul cu vergura
'N umbră se stinge.

III

Regele preurmă, cu călări d-ai săi,
Calul lor ce zboară.
Dar din peșteri zmeul varsă pe flăcăi
Muște veninoase ce-n acele văi
Caii lor omoară.

Dupe-atunci când pasă turmele pe plai,
Lângă grota lată,
Zmeul socotește că-s ostași pe cai
Și răvarsă musca care-ucide, vai!
Orice vită-ndată!